

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.471.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na Interpelację nr 18935 Pani Posłanki Lidii Czechak, w sprawie niedoboru miejsc w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Informuję, że według stanu na 30 czerwca 2026 r. łączna liczba dzieci, których nie umieszczono w pieczy zastępczej, mimo że sąd wydał w stosunku do nich takie postanowienie wynosi 1907. Dane na ten temat są cyklicznie zbierane i analizowane w resorcie rodziny. Odnośne liczby ulegają zmianie na przestrzeni miesięcy, na co wpływ mają czynniki takie jak m.in. liczba dzieci wymagających zabezpieczenia, dostępność miejsc w pieczy zastępczej, liczba kandydatów na rodziców zastępczych i rodzin zastępczych gotowych do podjęcia się opieki nad dziećmi oraz sytuacja związana z poszukiwaniem pieczy zastępczej dla dzieci ze szczególnymi potrzebami (w tym z niepełnosprawnościami). Należy przy tym zauważyć, że zgodnie z przepisami ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

Począwszy od stycznia 2024 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podejmuje działania ukierunkowane na poprawę sytuacji w pieczy zastępczej. Wdrożenie systemowych zmian wymaga jednak czasu, a także zwiększonych nakładów organizacyjnych, osobowych i finansowych. Osiągnięcie odpowiednich rezultatów w obszarze pieczy zastępczej warunkowane jest też czynnikami społecznymi i demograficznymi, w tym zmianą społecznego postrzegania zawodu rodzica zastępczego. Analizy wskazują bowiem na obecnie niskie zainteresowanie zawodowym rodzicielstwem zastępczym, szczególnie wśród osób młodych, co w dużej mierze spowodowane jest obawami kandydatów co do stabilności zatrudnienia, oferowanego przy opiece nad dziećmi wsparcia, a także regionalnym zróżnicowaniem sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2024 r. podjęto inicjatywę powołania w każdym województwie Zespołu Reagowania Kryzysowego. Celem zespołów jest analiza, przy współpracy z powiatami, sytuacji pieczy zastępczej na terenie każdej jednostki samorządu terytorialnego oraz określenie planów działania dotyczących niewykonanych postanowień sądowych w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Prace zespołów są monitorowane przez kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS).

W resorcie przygotowano vademecum dla Zespołów Reagowania Kryzysowego, zawierające rekomendacje działań dla gmin, powiatów i województw. W dokumencie zaznaczono, że na poziomie gminy potrzebna jest weryfikacja organizacji wspierania rodziny w wymiarze profilaktycznym, tak aby reakcja następowała już na wczesnym etapie zaistnienia rodzinnego kryzysu. Podkreślono też istotę funkcjonowania lokalnych placówek

wsparcia dziennego oraz wzmocnienia wsparcia asystentów rodziny. W odniesieniu do powiatów zwrócono uwagę na konieczność zapewniania odpowiednich warunków funkcjonowania rodzin zastępczych, identyfikacji kandydatów chętnych do podjęcia się roli rodziców zastępczych, a także opracowywania i realizacji 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej. W rekomendacjach skierowanych do województw podkreślono natomiast istotę kompetencji kontrolnych wojewody oraz jego uprawnień do zasięgania informacji na temat realizacji zadań wynikających z ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wojewodowie co pół roku przekazują kierownictwu MRPiPS dane dotyczące przeprowadzonych kontroli w jednostkach samorządu terytorialnego oraz jednostkach organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w związku z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny, pieczy zastępczej, usamodzielnień pełnoletnich wychowanków i adopcji.

W styczniu 2025 r. w MRPiPS uruchomiono Centralny Rejestr Pieczy Zastępczej – system teleinformatyczny, służący do prowadzenia rejestru oraz udostępniania z niego danych. Stanowi on narzędzie poszukiwania wolnych miejsc w pieczy zastępczej na terenie Polski i usprawnia komunikację między jednostkami zaangażowanymi w umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej. Pod pojęciem „rejestru dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej” kryje się szeroki zestaw danych wykorzystywanych przez jednostki organizacyjne wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Funkcjonowanie rejestru jest na bieżąco monitorowane, a zmiany usprawniające działanie systemu są wprowadzane regularnie.

W latach 2024 i 2025 uruchomiono – odpowiednio uchwałą Rady Ministrów nr 243 z dnia 5 grudnia 2023 r. oraz uchwałą Rady Ministrów nr 172 z dnia 9 grudnia 2025 r. - rządowe programy wsparcia powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej, wspomagające jednostki samorządu powiatowego w realizacji zadań własnych z zakresu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej poprzez dofinansowanie wynagrodzeń przysługujących rodzinom zastępczym zawodowym i prowadzącym rodzinne domy dziecka. Udostępniane w ramach takich programów roczne wsparcie za każdym razem pochodzi ze środków Funduszu Pracy i niezależnie od tego, w którym momencie roku zostało uruchomione, dotyczy wynagrodzeń wypłaconych między 1 stycznia a 31 grudnia zawodowym rodzinom zastępczym, rodzinom zastępczym zawodowym pełniącym funkcję pogotowia rodzinnego, a także prowadzącym rodzinny dom dziecka. Program w wersji tegorocznej oczekuje na wpis do Wykazu prac programowych Rady Ministrów.

Niezależnie od tego w 2024 r. ustanowiono rządowy program „Dofinansowanie wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka na lata 2024–2027”. Jego celem jest pomoc powiatom w realizacji ich zadań własnych z zakresu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej poprzez dofinansowanie wynagrodzeń przysługujących rodzinom zastępczym zawodowym i prowadzącym rodzinne domy dziecka. Dofinansowanie przyjmuje formę dodatku do wynagrodzenia. Ponadto, w 2024 r. ustanowiono rządowy program „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2024–2027.

Celem wzmocnienia obszaru wspierania rodziny w 2024 i 2025 r. ustanowiono rządowy program wspierania rodziny „Asystent rodziny”. Wspierał on realizację wykonywanych przez asystentów rodziny zadań - również tych, o których mowa w art. 8 ust. 2 i 3 ustawy z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W ramach programu dofinansowano dodatki do wynagrodzenia asystentów rodziny oraz koszty ich zatrudnienia.

Wdrożenie programu „Asystent rodziny” planowane jest również w br. Należy nadmienić, że asystenci rodziny odgrywają istotną rolę, wspierając rodziny w kryzysie, m.in. w sytuacji zaistnienia trudności opiekuńczo-wychowawczych. Podejmują oni działania ukierunkowane na poprawę sytuacji rodziny, wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, a w szczególności na zapobieganie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, jeśli jest to możliwe i nie zagraża jego dobru i bezpieczeństwu.

Podejmowane w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej działania pomagają zarówno samorządom, jednostkom organizacyjnym tego systemu, jak i samym rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka, dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz pracownikom poszczególnych podmiotów realizujących ww. zadania. Kierownictwo resortu rodziny dostrzega przy tym konieczność ich dalszej intensyfikacji, ukierunkowanej przede wszystkim na dobro małoletnich.

Kluczowe pozostaje wdrożenie systemowych zmian legislacyjnych. W MRPiPS procedowany jest projekt nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (UD354). Aktualnie analizowana i dostosowywana do projektu jest część uwag zgłoszonych podczas uzgodnień i konsultacji publicznych.. Na każdym etapie prac nad nowelizacją uwzględniany jest głos szeroko reprezentowanych środowisk rodzicielstwa zastępczego, instytucjonalnej pieczy zastępczej, asystentów rodziny, samorządów oraz organizacji pozarządowych. Pierwszym etapem prac było zaproszenie interesariuszy ustawy w 2024 r. do tzw. okrągłego stołu, gdzie zdefiniowano podstawowe dysfunkcje systemu i kierunki pożądanych zmian, które w 2025 r. opracowano i poddano szerokim pre-konsultacjom.

Ze względu na konieczność wzmocnienia profilaktyki w obszarze wspierania rodziny na poziomie lokalnym w projekcie nowelizacji zaproponowano wprowadzenie obligatoryjności zatrudnienia asystenta rodziny w każdej gminie, a także stabilizację sytuacji zawodowej asystentów rodziny. Projekt nowelizacji zakłada ponadto zmianę katalogu zadań realizowanych przez asystentów rodziny, z naciskiem na priorytetowe zadanie, jakim jest wsparcie rodzin w kryzysie. Pozwoli to wcześniej wykrywać problemy i zapobiegać umieszczeniom dzieci w pieczy zastępczej. W sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej po raz pierwszy, obligatoryjnie nawiązywana będzie praca asystenta z rodziną celem umożliwienia powrotu do niej dziecka (o ile będzie to zgodne z jego dobrem).

Nowelizacja ma też zapewnić bezpieczeństwo pieczy zastępczej, w tym wzmocnić rodzicielstwo zastępcze, a także zapewnić wsparcie rodziców zastępczych oraz systemu na tych polach, które wskazywano jako najbardziej problematyczne. Wśród służących temu zmian wymienić należy:

- poprawę stabilności zatrudnienia poprzez wprowadzenie nowego typu umowy rodzicielstwa zastępczego zawieranej na czas nieokreślony,
- podwyżki wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka (minimum 6 160 zł dla rodzin zastępczych zawodowych, minimum 7 260 zł dla rodzin specjalistycznych, pogotowi rodzinnych i rodzinnych domów dziecka).
- wprowadzenie comiesięcznego dodatku stażowego dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka oraz corocznej waloryzacji świadczeń wynagrodzeń wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Projekt nowelizacji zakłada ponadto podwyższenie świadczeń dla rodzin zastępczych spokrewnionych oraz umożliwienie uzyskania Karty Dużej Rodziny wszystkim rodzinom

zastępczym niezależnie od liczby dzieci i nadanie dzieciom z rodzin zastępczych i adopcyjnych (poza adopcją przez współmałżonka) uprawnień do korzystania z publicznej służby zdrowia poza kolejką. Ważnymi elementami projektu są również nałożenie na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązku zapewnienia miejsca spotkań dzieci z rodziną biologiczną, a także zmiana przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego umożliwiające podejmowanie decyzji w sprawach związanych ze zdrowiem dziecka bez konieczności uzyskania zgody jego rodziny biologicznej. Projekt nowelizacji zakłada też wzmocnienie i stabilizację zawodu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zapewniając osobom wykonującym w jego ramach swoje obowiązki dodatkowe uprawnienia.

W ramach procedowanej nowelizacji proponuje się też umożliwienie działania Pozarządowego Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej mogłyby wówczas zostać również organizacje pozarządowe, które prowadziłyby kampanie oraz zatrudniały i wspierały rodziny zastępcze - przede wszystkim w sytuacjach, kiedy powiat z różnych powodów nie znalazłby dla dziecka miejsca w pieczy zastępczej. Projekt zakłada ponadto skrócenie (do maksymalnie 12 miesięcy) terminu na złożenie do sądu wniosku o wszczęcie postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, jeśli nie ma szans na jego powrót do rodziny biologicznej.

Wychodząc naprzeciw potrzebom osób z niepełnosprawnościami w projekcie nowelizacji zawarto propozycję stworzenia nowej formy opieki - rodziny opiekuńczej obejmującej zawodowo opieką osoby, które przebywały w rodzinie zastępczej, ukończyły 25 rok życia i pozostają niezdolne do samodzielnej egzystencji. Dotychczasowe rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka będą mogli dalej opiekować się takimi osobami, bez konieczności umieszczenia osób usamodzielniających się w instytucjach, np. domach pomocy społecznej.

Z kolei z myślą o usamodzielnianych wychowankach pieczy zastępczej, którzy po osiągnięciu pełnoletności potrzebują wsparcia w rozpoczęciu dorosłego życia, w projekcie zaproponowano wprowadzenie rozwiązań dotyczących zwiększenia efektywności procesu usamodzielnienia (poprzedzenie rozpoczęcia procesu usamodzielnienia opracowaniem zindywidualizowanej diagnozy sytuacji wychowanka, a także wcześniejsze rozpoczęcie tego procesu, już po ukończeniu przez dziecko 16 roku życia). Wzmocniona zostanie też rola opiekunów usamodzielnienia, a wysokość świadczenia na kontynuowanie nauki dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej podniesiona do 1300 zł. Zakłada się ponadto umożliwienie prowadzenia przez placówki opiekuńczo-wychowawcze mieszkań treningowych i wspomaganych dla wychowanków pieczy zastępczej, grup usamodzielniających dla dorosłych wychowanków pozostających w pieczy zastępczej.

Informuję ponadto, że na podstawie art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. 2022 poz. 1079 z późn.zm.) Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ogłosił otwarty nabór na partnera w przygotowaniu i realizacji projektu niekonkurencyjnego w ramach FERS, którego celem jest wypracowanie w powiatach zasad współpracy między ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, sędziami i kuratorami sądowymi.¹ W ramach kolejnego projektu unijnego od br. tworzona też będzie sieć centrów wspierania rodzin zastępczych. Centra prowadzone będą

¹ [Ogłoszenie o otwartym naborze na partnerów do projektu „Wypracowanie modelu współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego gminy, powiatu i województwa oraz sądami w zakresie realizacji zadań wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej” \(Program FERS\) - Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - Portal Gov.pl](#)

przez organizacje pozarządowe, świadczące dla rodzin zastępczych i przebywających w nich dzieci te usługi, do których brakuje dostępu w danych powiatach (m.in. terapię rodzinną, psychoterapię, diagnozę, grupy wsparcia, doradztwo i mentoring). Centra będą bazowały na sprawdzonych modelach i doświadczeniach już istniejących podmiotów tego typu.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/